

Verzameld werk - Gele Vellen - Vijftiende jaargang (1983-1984)

Dit is het begin

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 1, [september 1983]

De eerste schooldag was nog geen uur oud, of Klaas de Barbaas stopte me een artikel toe, fluisterend dat er haast bij was. Dick volgde de volgende dag, maar die zei er tenminste niets bij, en dat ontlastte mijn geweten een weinig. Ik ben nog op zoek gegaan naar potentiële auteurs - mensen, die de mooiste herinneringen bewaarden aan Joop Schouten. En ik kreeg ook wel een aantal allerliefste anekdotes te horen over deze kleurige persoonlijkheid! Maar zou men die ook wel te boek willen stellen, vroeg ik, en ik schudde maar vast van nee, teneinde gevoelens van teleurstelling te voorkomen. Ik krijg die anekdotes toch wel, dacht ik. Ik wachtte rustig af. Toen kwam Jaques Nunnink met een stuk. Dat was gisteren, en vandaag - dinsdag 20 sept. - kwam ook Jules, ons aller Jules met iets moois. Mijn weerstand brak, en hier is dan het eerste nummer van dit jaar. Dik is het niet. Vijf kantjes. Drie gele velletjes. Een schroomvallig begin. Maar er volgen zeker nog meer. Volgeschreven. Door u. En dik! Hele pakken!

CN

Piëtistische natuurkunde

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 2, [oktober 1983]

School, proefwerk, rapporten, cijfers! Hoeveel schaduwen van bange verwachting, van angst misschien, gingen er schuil achter deze woorden, lang geleden, toen wij ons nog niet vóór, maar in de klas bevonden.

Maar kijk es om naar die kindertijd vol schimmen, en ei! is daar dan niet een zachte glans, een kleine schittering, een naam die onvergetelijk is gebleven?

Ik ben, ter reünie, naar een les van Cor Wester getogen. En niet omdat ik ook maar iets van natuurkunde begrijp, of ooit begrijpen zal, maar om het vermoeden, dat hij er zo een is - zo'n glans. Er waren in ieder geval plaatsen te weinig in zijn klas. Men moest op de vensterbank, men moest bij elkaar op schoot, om zijn woorden in zich op te zuigen.

Zoals het een goed katholiek betaamt, opende Cor zijn les met een gebed uit een boekje, dat zijn 'kleintje' - Tineke is dat - voor hem bij V & D op de kop had getikt. Het gebed - van Fénelon en dus beslist niet de eerste de beste, werd door Cor niet zonder vroomheid en met veel instemming gelezen. Ook de klas bleek er heel gevoelig voor:

'Geef mij de genade, God, trouw te zijn in mijn arbeid, maar onverschillig te blijven bij de goede uitslag. Mijn aandeel in mijn arbeid is Uw wil na te streven en mij zelfs temidden van mijn werk, in U te verdiepen. Het Uwe is aan mijn zwakke inspanning het resultaat te geven, dat u behaagt; geen enkele, als Gij dit wilt'.

Het heeft de Alwijze inderdaad behaagd, aan enkele proeven van Cor geen enkel resultaat te geven. Ik herinner mij een snelkookpan, waar Cor een plastic-zakje peentjes uit diepte. Deze pan kwam helaas niet ter sprake in een proef, aangezien het ding onvoorzien lek was. Maar hoe mooi was de intentie!

Cor had ons immers bij het begin van zijn les een oranjekleurig instrument getoond, eveneens kapot, en dus evenzeer tot weinig goeds in staat.

'Dit is het Oranje-huis!' riep hij uit. 'Het is een gescheurd huis, kijk maar: er loopt hier een scheur'.

En toen kwam het probleem: 'Waar is die scheuring door ontstaan?' vroeg hij. Ik wist niet eens wat voor een instrument of het was, maar gaandeweg werd het mij duidelijk, dat er met grote kracht water door geslingerd moest worden. De snel ronddraaiende schoepen veroorzaken dan een ontzaggelijke druk van het water.

En daar was Harry Bol, die begreep dat het de enorme spanning van het zich uitzettende water was, dat bij deze uitzetting - aangezien de bevrozing van buitenaf begon, - geen uitweg kon vinden, en daarom maar het huis uitbarstte.

Het Oranje-huis was door 'kouwe drukte' verscheurd, verklaarde Cor. En hier worden die worteltjes weer actueel. Want, aangenomen dat de pan níet lek was geweest, zou het dan niet aardig geweest zijn, de worteltjes tegen het plafond te projecteren, door de drukregelaar er plotseling af te nemen? De worteltjes zouden met grote kracht uit de pan spuiten, en Cor zou 'Oranje boven' hebben geroepen teneinde de legende tegen te gaan, als zou hij niet Oranjegezind zijn.

Zijn evenwichtige karakter zag ik dan ook spoedig bevestigd in zijn proef met de weegschaal. Hij toonde ons een balans. Wierp iets in de schaal en herstelde het evenwicht door ook in de

andere schaal iets te deponeren. Toen drukte hij de ene schaal omlaag, en tot mijn verbijstering bleef het instrument in deze voor weegschalen zo vreemde stand staan. Cor ramde met zijn vuisten op tafel. De weegschaal bleef hangen. Het draaipunt moest immers onder het zwaartepunt liggen, verklaarde Cor, maar misschien citeer ik hem hier verkeerd. Aan zijn lessen kun je in ieder geval zien, hoe je met onvolwaardig materiaal Gods wil kunt nastreven, zonder je aan de resultaten al te veel gelegen te laten liggen. De reünisten waren er blij mee, en zo moet onderwijs ook zijn, vind ik.

CN

Een inquisiteur voor de boer

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 3, [december 1983]

Nu de koek bijna op is, zie je hier en daar een vermakelijke strijd oplaaien om de aardigste plaats op de ladder.

Bram de Swaan, die een aantal sociologen het leven zuur maakt, op de voet gevolgd door Frans Kellendonk, die met een paar anglisten de vloer aanveegt. Moet ik achterblijven? Integendeel. Ik ben erop uit hoog te scoren op de hitlijst van 'citaties'; desnoods ben ik bereid voortdurend mezelf te citeren als ik geen stof tot schrijven meer heb.

Want in de wetenschap gaat het, in deze crisis, om de competitie. Men moet met een onderzoek, een theorie, de eerste zijn. Men moet ook geen middel schuwen zijn waarnemingen te verfraaien, zijn berekeningen te vereenvoudigen. Ginjaar heeft groot gelijk, wanneer ze spreekt van het dorre hout in de exacte vakken op school. Voor een dadaïsering van de wetenschap heb ik me altijd al in willen spannen. En toen dan ook de klas, waar ik klasseleraar van ben, een groot aantal drieën en vieren verzamelde voor natuurkunde, vroeg ik DB, wat er nu zo'n groot probleem kon wezen in die klas van mij.

'De eenparig versnelde beweging!' riep hij uit. En met een krachtige zwaai van zijn verontwaardigd hoofd, bracht hij zijn coiffure in de juiste coupe.

' $y_t = y_0 + v_0 t + \frac{1}{2} a t^2$ ', zei hij.

'Ze kunnen het in de x-richting, maar vraag je ze de y-richting...!'

Ik leerde de formule bliksemsnel uit het hoofd en schreef die voor mijn verzamelde discipelen op het bord. Ik verpletterde de meute. En ik voegde eraan toe: 'En of je het nu in de x- of in de y-richting zoeken moet, - het is allebei stomeenvoudig! Wat is trouwens leuker op school dan mechanica?' vroeg ik. 'Zijn jullie wel goed bij het hoofd?' Want natuurlijk wil ik mijn pupillen hoog opstoten in de vaart der volken, met of zonder hulp van Ginjaar. De kans dat zij op de TH zullen belanden is immers allerminst denkbeeldig. Zo is er tenslotte ook een ir. C. Brouwer gepromoveerd op een proefschrift "Onderzoek naar het karakteriseren van de kwaliteit van het wegverkeer".

Waarom zitten we in een auto, vraagt hij.

Wel, wij willen ons lichaam verplaatsen en ons gevoel van eigenwaarde tonen door voertuig en rijstijl.

Deze zaken moeten worden beschouwd in het kader van een bestuurder-voertuig-weg-verkeerssysteem.

Hoe weet ik dit? Och, eigenlijk wist ik dit altijd al. Eigenlijk weet mijn kleine meid van vijf dit ook allang. Maar ik weet het óók uit een artikel van Piet Vroon in *De Volkskrant* van 10 dec. 83:

artikel van Piet Vroon in De Volkskrant van 10 dec. 83:

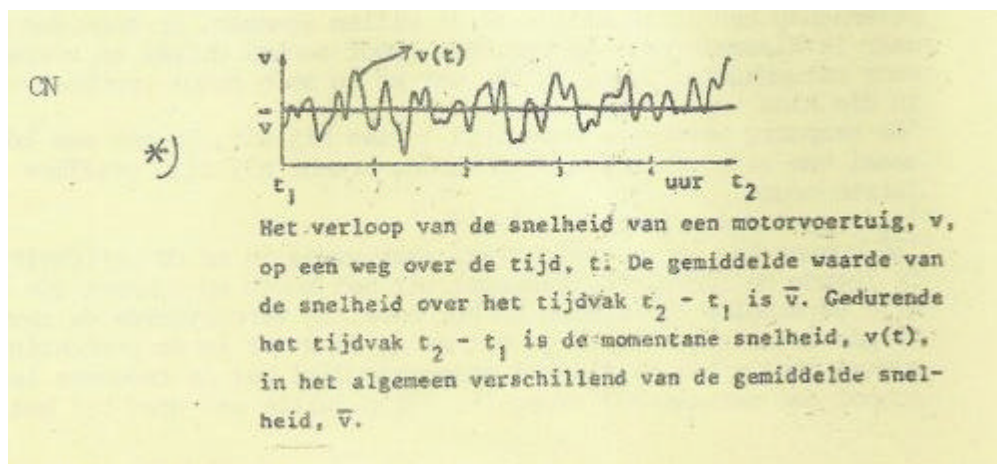
‘Wat het verkeerssysteem betreft blijkt dat het aantal malen dat wij een andere auto waarnemen toeneemt naarmate er meer auto’s op de weg zijn. Ook geldt dat bij belangrijke afspraken wordt gekozen voor een minimale ritduur. Het rijden zelf heeft twee belangrijke kenmerken. De gemiddelde snelheid neemt af met de verkeersintensiteit en is bijna nul in files. De snelheidswisselingen (zie de figuur) nemen daarentegen toe met de verkeersintensiteit. Zulks is ook te merken aan het brandstofverbruik, alsmede de slijtage van remmen, banden en koppeling. Deze zogenaamde versnellingsruis laat een significant verschil zien tussen het rijden in de stad en op de autoweg.

Voorts is gebleken dat bij toenemende verkeersdruk rechts veel vrachtwagens rijden en links veel personenauto’s waarvan de snelheid gemiddeld gesproken hoger is. Bovendien maken meer personenwagens dan vrachtauto’s gebruik van onze wegen. Ten aanzien van het bewegingspatroon van de voertuigen valt op dat men meestal de lengte-as van de weg volgt. Tenslotte is nog aangetoond dat op de linker rijstrook door de bank genomen iets harder wordt gereden dan rechts.’

En! Zo! Voort!

En! Zo! Voort!

Mag ik DB vragen, waar al die flauwe kul van hem nou zo voor nodig is? Dan wil ik wel erkennen, dat ik waarlijk de enige niet ben, die vindt dat zijn vak aan dadaïsering toe is. Wat mij betreft kan hij eigenlijk wel met wachtgeld. En Klaas en Cor ook. Of zullen we ze maar, net als Kepler destijds, voor de Inquisitie slepen? Dan maken we hun vak weer okkult en interessant!

CN

Mengelwerk

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 4, [januari 1984]

Er zijn mensen die een cursus 'Schaken voor gevorderden' willen volgen met een cursus 'Dammen voor beginners' als vooropleiding. Er zijn ook mensen met zo'n vooropleiding, die geloven, dat schaken een schitterend spel is van logisch denken, combineren en beslissen. Zij geloven dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de ene gedachte en de andere. Dat daarom een schaker de werkelijke loop van zijn gedachten volgen kan. Niets is minder waar. Een schaker denkt niet logisch, denkt in de regel nauwelijks, en van enig oorzakelijk verband tussen de ene en de andere gedachte is geen sprake. Hier zijn andere dingen in het spel: hartstocht, begeerte, drift, instinkt, gevoel en intuïtie. Een schaker wordt achtervolgd door zijn tegenstander, de klok, door blunders, verwensingen, machtswoorden, krachttermen, vervloekingen. Hij denkt, bij een toevallig goede zet: 'Hé, trekt de kruitdamp op? Zie ik weer blauwe plekken aan de hemel?' De hoop gloort en Nike wenkt...

Tussen de ene gedachte en de andere een oorzakelijk verband aan te nemen, willen geloven in zoiets onbestaanbaars als 'logisch denken': - eenvoudig over het hoofd te zien, dat er tussen de ene gedachte en de andere alle mogelijke affecten hun rol hebben gespeeld - dat is de fout die niet alleen niet-schakers maken, als we het hebben over 'denken'.

Want zoals Klaas denkt, dat mensen denken, denken de mensen niet. Denken doe je alleen, als je er belang bij hebt, dat het gebeurt. Wie, bij wijze van gedachten-experiment de realiteit om zich heen wegdenkt, - alle materie, alle plaats, om in te verblijven en dus ook het eigen lichaam, plaatst niets, - heel letterlijk niets in de waagschaal. Maar wie dit, bv. in een psychose 'werkelijk' overkomt, wie meemaakt in zo'n toestand dat zijn vrouw, zijn ouders, zijn kinderen, vrienden, zijn liefste bezit, hem ontvallen, die mag niet klagen, als hij niet krankjorum uit de diepten weerkeert. Descartes heeft niets gedaan, dat een ander niet zou kunnen. Men dient te bedenken, dat iedereen een Descartes kan zijn. Daarentegen is er maar één Vondel, in staat een Rafaël te scheppen, één Mozart, in staat een Cherubino te scheppen, één Picasso, in staat een Guernica te scheppen. En ik denk, dat kinderen er volstrekt geen belang bij hebben, zó te denken als Descartes en Klaas wenselijk vinden. De mensgeworden computer van Klaas: dat is deze van zijn instinkten losgeplukte kip met een kop.

Ik denk, dat kinderen eerst door het gevoelen (de emoties, de impulsieve kanten van hun wezen) tot het cognitieve komen. Wie van het cognitieve uitgaat, doodt de impuls en fnuikt de emotie. Hij weet niet wat denken is, want denken is volgens hem de aristotelische waarheid $A=A$.

Maar ik kan met twee tegengestelde gevoelens ($A=A$ én $A=-A$) gelijk hebben. Ik kan bewonderend uitroepen: 'Cartesius! Dat is een leven van enkel verstand!' en in afgrijzen eraan toevoegen: 'Maar dat is buitengewoon onverstandig!'

Dat zegt een computer, en ook een menselijke, me niet snel na, denk ik. Kinderen (en ik) hebben ook voor een niet-aristotelische opvatting van de werkelijkheid. Dat maakt het verschil uit tussen Klaas en mij. Mijn werkelijkheid is breder, dieper, hoger, riskanter, ongewoon en précair.

Daarom kan ik beweren, dat een computer, en ook een menselijke, bij uitstek (niet) geschikt zijn, om zich met een vak als natuurkunde bezig te houden. Het object van alle natuurwetenschapsdidactiek is immers de wereld van het bekende, verwante, gelijke en steeds terugkerende. Juist dat maakt het mogelijk de dingen aan een berekenbaar karakter te helpen. Nu geeft Klaas hoog op van het zelf creatief zijn in zijn vak.

'Bij natuurkunde is de prestatie niet zo gebaseerd op het reproduceren van bepaalde gebeurtenissen, het aanhalen van citaten of andere lorre-verhalen', schrijft hij. En hier haal ik mijn vinger uit de neus, en wrijf mijn ogen uit: 'Wat', denk ik. 'Maar is dit nou geen lor-verhaal? Brengt hij dan middeleeuwse mirakelspelers groot? Hoe komt het dat Merlijn hier de macht overneemt?'

Klaas is eigenlijk wel tevreden met een programma van 'veel onderwerpen in een beperkte tijd diepgaand bestuderen'. Mij wil dit programma voorkomen als bijna een verklaring voor de onmacht van de docent. Het komt me voor, dat je met dit program wetenschap tot impressionisme maakt: aanschouwelijkheid zonder begrip.

Neem een 'logpuzzle' van Liesbeth, en los hem op. Dat, wat als uitkomst van het probleem op papier komt te staan, zijn gedachten.

Ze zijn blind, simpel en leeg, vergeleken bij de chaos, die tijdens het zoeken in de affecten los brak. Niet de gedachten, maar die affecten sturen, is didactiek. Wie volgens deze lijnen wil leren of onderrichten, is niet gebaat met een omvangrijk programma dat ik korte tijd moet worden verwezenlijkt. Zo'n program belemmert juist de 'Orkan im Geist', - Rilke's definitie van het begrip 'genie'. Wiens ster schittert bij zo'n program? Wie houdt de massa dom?

Gericht streven verdwijnt, wanneer je het niet aanmoedigt: dit weet toch iedereen?

Op de klassieke avond van Frits zag je de ouders, familieleden, leraren en vrienden van de uitvoerenden als publiek. Vroeger was dat anders. De toneelavonden van Jan trokken half volle zalen. Er is een tijd geweest, dat Kan extra-voorstellingen moest geven.

Brinkman sluit bibliotheken, gooit 2500 beeldende kunstenaars voor de wolven, smijt orkesten door elkaar en gaat straks sleutelen aan het toneel.

Is er dan geen verband?

Werkloosheid alom.

Klaas klaagt over gebrek aan wilskracht en interesse, over een af te wijzen vorm van vrijetijdsbesteding, over gebrek aan energie.

Hier is geen verband. Dat komt, omdat zijn waardegevoel de bestaans- en opgroeiingsvoorwaarden van een voorbije tijd (nl. die van het 'werkschuwe tuig') samenvat. Zijn waardegevoel is niet in overeenstemming met de bestaans- en groeivoorwaarden van vandaag: het begrijpt die niet eens!

Er is verband tussen dit onbegrip en die klacht.

Willen weten betekent: een stukje van de realiteit veroveren, met het doel die voor zich in dienst te nemen. Maar welke realiteit is er voor deze jeugd met zekerheid te bemachtigen? Die van de cultuur? Die van het onderwijs? De toekomst? Of die van de disco, de punk, de sport, de vrije tijd? Dit laatste dan.

Daarom schermt de jeugd zich tegen ons af. Maar hoeveel tijd, geld, energie, en interesse heeft men niet voor zijn eigen wijze van zijn en denken!

Daarop in te spelen, die drijfkrachten naar ons om te buigen en naar ons vak, naar onze boeken, - dat is wat ik altijd heb nagestreefd, en wat ik als mijn opdracht heb beschouwd. Mijn rol van ouwe zak lijkt uitgespeeld.

Gelukkig maar.

En daarom moet Klaas maar blijven.

Ik nokt.

Ik ben moe.

CN

Een idee

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 5, [januari 1984]

Op de laatste ADV 1 werd het S.O., 2 zoals dat reilt en zeilt, ter discussie gesteld. Wanneer moet het eerste S.O. afgenomen worden, was de tot wat misverstand leidende vraag. Iedereen wist daar wel wat op. Maar de motieven, die aan het antwoord richting gaven, verschilden: bijna van spreker tot spreker.

Ik heb uit de discussie van die avond en van de erop volgende dagen de conclusie getrokken, dat het misschien heel zinnig is, om over het S.O. in zijn geheel, om over het S.O. als instelling, na te denken.

Ik geloof, dat, als je daaraan begint, ook andere zaken ter sprake zullen komen.

Vara's *Sonja*, een aflevering van *Vrij Nederland*, hebben de aandacht gevestigd op de verhouding tussen scholieren en docenten.

Ik herinner me, dat er ooit een door de docenten gekozen commissie heeft bestaan, die zich, in Oisterwijk, over zulke problemen gebogen heeft.

Kan zo iets niet nog eens plaatsvinden?

CN

NOTEN

1. Algemene docentenvergadering. ▲
2. Schoolonderzoek. ▲

Beste Pisaman 1

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 5, [januari 1984]

Achter de bar in onze docentenkamer hangt een affiche, 'Ik rook niet, ik sport'.
Wat vindt u van deze indoctrinatie?

Nu is op een ADV, kort geleden, door de MR 2 een voorstel gedaan om het roken door een docent(e) in de klas te verbieden.

In ons midden waren er, die ook het roken in de gang, en zelfs in de docentenkamer wilden verbieden.

Beste Pisaman, ik ben een gewone man, - heel gewoon, doodgewoon.

Daarom hou ik niet van de hedendaagse moraal-fanatici. Ik rook wel, maar niet veel in de klas.

Natuurlijk rook ik nooit in een klas waarin iemand zit, die problemen heeft met het gewone ademen: ik stel me voor, dat ook de gymleraar zo iemand niet aan het hijgen zal brengen.

Maar soms, in een klas vol sportbeoefenaars, flinke meiden, stoere knapen, heb je toch wel es een sjekkie nodig. Je moet terwille van de jeugd, wel es iets overwinnen in jezelf, voor dat de jongelui je iets schenken van pret in je werk.

Geloof u niet, dat het vrolijke, onbezorgde, het elegante (jawel, hoor!) de fijnheid, klaarheid, vrijheid van geest, met het laatste beetje rook het lokaal uitwolkt?

Jammer voor mijn pupillen, wanneer zij, aangedreven door een paar ontevreden, mij het spirituele plezier in samenzijn met hen ontnemen.

Ik kan toch moeilijk met de jongelui gaan sporten: daar is mijn lokaal veel te klein voor. En trouwens, het roken gaat mij beduidend beter af: van sport raak ik pas echt buiten adem.

Beste Pisaman, weet u een oplossing voor mijn - mijn gemoed zo prangend - probleem?

Hoogachtend,

een gewone man.

NOTEN

1. Tijdens het tweede seizoen (najaar 1983 t/m voorjaar 1984) van het VARA-programma *Pisa* gingen Harry Vermeegen en Henk Spaan op zoek naar de zogenaamde 'gewone man'. 🌲
2. Medezeggenschapsraad. 🌲

Een menselijke ruimte

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 6, [april 1984]

In de leraarskamer hangt Pieters ontwerp voor een nieuw interieur. Een mooi ontwerp, dat het beeld geeft van een menselijke ruimte, d.w.z. van een ruimte die niet alleen leefbaar is tot in alle hoeken, maar ook leefbaar in innerlijke zin: vatbaar voor concrete menselijke verhoudingen. De twee brandpunten - een tafel, waaraan zaken werden gedaan, en een andere, waaraan die zaken kritisch werden besproken - zijn op de tekeningen verdwenen. En daarmee verdwijnt natuurlijk ook de ellips, waarin de ontheemden, de ontwortelden sinds het verscheiden van De Kast geworpen werden.

Mij trof de opmerking van Frits - ondersteund door nog een paar collega's - als zouden de kleine tafeltjes 'groepsvorming' in de hand werken.

Men dient deze opvatting met kracht tegen te spreken.

Er is geen twijfel aan, of de ingreep van de rector - het wegnemen van de kast - heeft de stemming in de lerarenkamer, en ook de temperatuur, het klimaat daar, in een diepe crisis gebracht. Maar hij was zo wijs Pieter de opdracht te geven, daar iets aan te doen. Waar is Pieter toen begonnen?

Hij is niet afgegaan op de autoriteit van versleten ideeën en normen, maar heeft gezocht naar het onbetwifelbare dat men juist in de twijfel vindt, - Cartesius heeft wel degelijk zijn nut! En het onbetwifelbare hier is, dat op zijn minst iedereen - de ontheemde inclusief - zijn rustpunt moet kunnen vinden in een ruimte die voor iedereen bestemd is.

Dat zou de norm moeten zijn, en dat is ze ook voor Pieter.

Mij komt de angstige kreet, als zouden tafeltjes, levenloze zaken, groepsvorming bevorderen, als de omkering van de werkelijkheid voor. De werkelijkheid is: er zijn groepen.

En die tafeltjes doorbreken een realiteit die zich intussen als aftands heeft overleefd.

De vrees voor groepsvorming is in wezen een vrees voor de creatieve vrijheid, de inspiratie, de spontaniteit en de improvisatie, die door het nieuwe interieur begunstigd zouden worden. Liever hangt men dan aan 'universele' regels, waar iedereen aan onderworpen moet zijn en volgens welke men in iedere situatie dient te handelen. Het is een zich willen vermeien in vermaningen aan andersgeaarden, in appèls aan het geweten, dat bij al dit legalisme een overbodige zaak is geworden.

Pieter, mooi gedaan, jochie! En zet hier en daar nog een asbak neer en een kopje of een glas, en kom es met een verhaal bij mij aan één van je tafeltjes zitten!

CN

Aangezien 1

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 6, [april 1984]

Aangezien de tuin, hoe prachtig ook hier en daar, tot biologisch project is verklaard;
aangezien de natuur in deze tuin zich onbelemmerd door menselijke ingrepen moet kunnen ontwikkelen;

aangezien daardoor de tuin voor leerlingen gesloten is;

aangezien de tuin is volgestrooid met roestige blikjes, scherven glas en overdekt met een zwarte lap plastic;

aangezien dit van de klassen uit een chaotische aanblik biedt;

en aangezien het grasveld voor de school wordt omgewoeld door machines op rupsbanden;

aangezien dat veld daardoor onbegaanbaar is geworden voor de jeugd;

aangezien men ter plaatse huizen gaat bouwen;

aangezien er voor de leerlingen weinig ruimte blijft

om te zonnen

te lopen

te spelen

te tekenen

plezier te maken

aangezien enzovoort

is er alles voor de tuin weer open te stellen voor de twee hoogste klassen
en is er weinig of niets dat tegen dit idee pleit.

CN/KO

NOOT

1. Een zelfde anafoor met het woord 'aangezien' gebruikt Cornets de Groot op p. 89 van [Intieme optiek](#). 🌱

Amende honorabele

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 7, [mei 1984]

Het is betreurenswaardig, dat ik in de vorige aflevering van het *I.B.* de naam van Frits noemde en die automatisch koppelde aan een beschuldiging. Want natuurlijk is het onredelijk om juist hem, die onze geestelijke vrijheid een warm hart toedraagt, ook maar enige vrees toe te dichten voor zaken als creatieve vrijheid en inspiratie. Ik neem deze rare beschuldiging met groot plezier terug en maak hem graag mijn excuses.

Maar ik blijf erbij dat de *opvatting* die ik uitdroeg in mijn vorige, van kracht blijft.

Zo lees ik in een notitie van VI - als argument om de tafels tóch te behouden - dat er ook leraren zijn "die meer doen dan alleen maar recreëren".

Daar is een klank, een gevoel, in deze woorden, iets - ja, hoe zal ik zeggen? - van vermaning, iets denigrerends, veroordelends in ieder geval, nou ja: iets moraliserends.

En kijk, dat bedoelde ik nou, toen ik Frits een zekere schroomvalligheid tegen het onnutte, het onverstandige, het plezierige in de schoenen schoof. Dat verwijt, nogmaals, past hem niet.

Maar dat die tafels moeten blijven, heeft wel degelijk te maken met die bedremmeling die ons soms bevangt, wanneer iemand onze kooi opent en zegt: 'Ga gerust, je bent nu vrij...'

CN

Havo niveau

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 8, [juni 1984]

In de trein lees ik mee in de krant van de buurman.

'Niemand weet wat Havo-niveau is'. Het artikel zelf kan ik met mijn bril niet bereiken; geen idee waar het over gaat. Weet men soms wat vwo-niveau is?

Iedereen kent de onderscheiding A ('literaire richting') en B (exacte vakken). Je ziet soms ook echt leerlingen met een enorm geheugen; ze hebben er soms echt plezier in zich te verdiepen in wat anderen hebben uitgevlooid: een denkstelsel, een gedicht. Ze hebben veel te onthouden: aardrijkskunde, geschiedenis, talen, letterkundes, - zoveel, dat het er in de hersens wel eens warrig toe gaat; dat er wel es iets gezegd wordt, dat niet helemaal te verantwoorden is. B-leerlingen hebben juist meer belangstelling voor wat is en zo blijft. 1 Ze denken oorspronkelijk, helder, langs lijnen die op logische wijze te programmeren zijn.

Vroeger gingen deze kinderen naar school, en langs de richting die ze paste, vanwege een aangeboren belangstelling, nieuwsgierigheid. Ze maakten zich niet op hun twaalfde al zorgen om het verdienen van geld, liefst zoveel mogelijk: dat kwam wel, als de werkelijkheid kwam. Dat is anders geworden.

Men bezoekt de Havo omdat men met zijn Mavo-papieren vooral daar nog terecht kan, en elders minder of niet. Maar dan zie je op de Havo A-kinderen een B-richting volgen. Soms wordt een uitgesproken A-kind *gedwongen* (in het Orwell-jaar spreken we niet meer van begeleiders, maar van bewakers: het woord klinkt anders, de functie is gelijk) de A-richting uit te gaan...

Vroeger gaf je les, omdat je dat leuk vond, wanneer je met je klas in onvoorspelbare situaties terecht kwam. Het onzekere van de richting, het oorspronkelijke van de beleving, waren een aansporing om je doeleinden niet vooraf, maar gaandeweg te formuleren - rekening houdend altijd met het individualisme van de pupil. Je wilde specifieke neigingen vrij maken: alle leerlingen verschillend van elkaar. Dat is afgelopen. De Havo heeft een vijfjarenplan, waarin alles netjes op een rijtje is gezet, waarin alles netjes op een rijtje is gezet, waarin gelijke monniken gelijke kappen dragen.

Wie creatief is en tastend zich een weg zoekt, is vaag. Wie vaag is, is een gevaar voor zijn collega's, zijn pupillen, hun ouders, de school, de beurs van Deet- en Brinkman, de hele wereld. Hij wordt getroffen door het sombere benul, dat het niet meer uitmaakt of je aan de binnen- of aan de buitenkant van het krankzinnigengesticht je beweegt. Dat hij bovendien het culturele leven nog een warm hart toedraagt, is alweer iets, dat hem kwalijk genomen dient te worden. Alles wat hij voorstaat, moet worden omgebogen. Wie ombuigt, gaat de knelpunten te lijf. Wie de knelpunten te lijf gaat, egaliseert, wie egaliseert heeft natuurlijk gelijk, en wie gelijk heeft bezuinigt. Niet op zichzelf, maar op anderen. Deze soort heeft *altijd* gelijk.

Ik weet precies wat de Havo-normen zouden moeten zijn. Zij vloeien direct uit onze eigen normen voort. En die zijn, in willekeurige volgorde: iets moois of lelijks in de groep gooien, evalueren, nota's schrijven, rapporteren, vergaderen, tijd verdoen, cijferen, cijferen en cijferen, lobbyen en manipuleren, informatie distribueren. Bij al die bedrijvigheid vindt een enkeling die nog niet helemaal gaat geworden is, wel eens de tijd voor het vak, waarvoor hij is ingehuurd. 'Niemand weet, wat Havo-niveau is'. Wat voor niveau verwacht men eigenlijk bij

deze gang van zaken? Oogst men niet wat men gezaaid heeft?

Wie over het canonieke spreekt - de heilig verklaarde normen - verduistert het apocriefe. Een maagdenhart ziet overal seks, een politieke tinnegieter ziet overal misbruik van macht, losbandigheid. Wie zich aan het arbeidsethos heeft verslingerd, ziet Turken: luilakken, nietsnutten, profiteurs. Het particuliere bezit schreeuwt om zigeuners. Zo is de Havo-leerling de apocriefe uitgave van de VWO-er. Omdat wij dwaalleraren voor hem zijn. Omdat de samenwerking tussen hem en ons niet uitgroeit tot een symbiose, zoals op de Mavo, het VWO. Meer is er niet aan de hand. Wellicht zou er iets aan het Havo-niveau te doen zijn, als we in onze pupil niet een op seks beluste, losbandige, luie en diefachtige schim zien, maar een persoonlijkheid, die niet altijd getuigt van verantwoordelijkheidsgevoel, maar die wel even autonoom in de wereld staat als de eerste de beste VWO-er.

CN

NOOT

1. Vergelijk: 'Niets blijft. Het woord is zelfdestruktie in slow motion', op p. 132 van [Intieme optiek](#) 🌱

Poëzie voor dagelijks gebruik

R.A. Cornets de Groot

Lodewijk Makeblijde College

Informatief Bulletin, nr. 9, [juli 1984]

Met poëzie, met moeders stem als eerste contact met de wereld, wordt iedereen geboren. Ik heb altijd - levenslang - van poëzie genoten, er zonder voorwaarden altijd van gehouden. Ik was en ben en hoop te blijven, wat Gerard den Brabander zo ontroerend van zichzelf gezegd heeft: 'een kleine slaaf van poëzie en taal'.

Mijn vader hield van poëzie. 'Zal ik je een verhaaltje vertellen?' vroeg hij en dan begon hij zijn 'verhaaltje' waar ik geen genoeg van krijgen kon, misschien wel, omdat het in al zijn eenvoud het plaagkarakter van alle poëzie in zich besloten houdt.

er was eens een man...
- *luister dan - !*
er was eens een vrouw...
- *luister nou - !*
er was eens een heer...
- *en nou vertel ik niet meer! -*

Ik weet dat er kinderen zijn, die zich afschermen tegen poëzie: 'Het is zo moeilijk'. Sorry, maar waarom zou poëzie ook makkelijk moeten zijn? En, ten andere, wij maken poëzie wel vaak erg moeilijk voor onze pupillen... Of, - en dit geldt speciaal voor jongens: 'Je hebt er niks aan'. Tegen een genre dat een beroep doet op de affecten, roepen ze graag hun stoerheid in het geweer. Je kunt ze misschien niet dwingen. Misschien moet je ze verleiden, maar lukt dat wel? 'Denn es ist mit Büchern wie mit Spiegeln, wenn ein Affe hineinguckt, kann kein Apostel hinausschauen', zegt Lichtenberg. [1](#) Maar: het pleit voor het zachtmoedige karakter van een jongen of een man, wanneer hij opgaat in poëzie. Ik heb zelden onhandelbare jongens in de klas gehad.

Ik werd voor de tweede maal voor de poëzie geboren, toen ik in 1951 een literair tijdschrift in handen kreeg, waarin Lucebert zijn *lente-suite voor lilith* had gepubliceerd. De koorts, de hartstocht die me verteerde!

en ik en ik ik ben ik jaag niet naar de letter
luister ik jaag niet naar de letter maar ik luister
daar blaast haar licht een stoeiende tuba in de zoen
ik ademhaal ik jaag het hippende licht
knip knip
en overal overal stroomt stroomt mijn oog:
rivier van fotografie

Ik was als onderwijzer op de lagere school altijd jaloers op hen, wier beroep ze verplicht - maar wat zeg ik toch! - wier kleine slavernij hen vergunt hun leven aan poëzie en taal te wijden. Ik heb hard gewerkt om in hun midden te mogen worden opgenomen. Ik was blij - dat is het juiste woord - toen dat lukte.

Schrijvers zijn over het algemeen hondsbrutaal, leraren over het algemeen bescheiden. Ik ben wel eens brutaal geweest. Ik heb daar altijd spijt over gehad. Ik was meestal terughoudend. Ik ben wel trots. Ik stel me aan vreemden altijd als leraar voor - nooit als schrijver. Maar ik ben pas tevreden, als ik eraan heb toegevoegd: 'Aan het L.M.C.!'

Dit is mijn laatste stukje voor mijn laatste *I.B.*

Mijn liefde voor de poëzie der 5-tigers beweegt zich tussen de lente-suite van Lucebert en een gedicht van Elburg, dat de dag prijst voor het avond is, waarmee Elburg zijn optreden op onze school besloot, op die dag van de poëzie. En dan mag de *Lodewijk* daar niet zo van onder de indruk zijn, - ú kan ik vragen om een weloverwogen oordeel over dit gedicht, het mooiste dat ik ken, en dat toevalligerwijs ook heel toepasselijk is als afsluiting van dit artikel:

gelovig soms

*Prijs de dag voor het avond is
voor je gouden verloofde het uitmaakt
voor het donkere deksel het donker maakt*

*prijs de dag en vertel voor het avond is
hoe het was wat er was dat het goed was
vertel het nog half gelovige oren*

*prijs de dag prijs de rotzooi
van ronkend blik het lawaai en de schrik
prijs de wind om de lekkende vuilniszak
prijs het licht op de stront de lonk van de lelijke
vrouw en de lik van de hond zonder haar prijs
de lucht van heet asfalt van zweet van patat*

*prijs een godganselijk godvergeten
goed lullig niet te vervangen leven
voor je leuterend strompelend uitgejoeld afgaat*

*prijs het
terwijl de nacht nadert
de duim nadrukkelijk je strot nadert*

CN

NOOT

1. Cornets de Groot verwijst in een [dagboekantekening](#) van 28 april 1986 op betekenisvolle wijze opnieuw naar dit aforisme. Zie ook [Luisteren naar lezen is een oorzaak, noot 2](#) uit de negende jaargang.

